

המרכז למורשת המודיעין (מ.ל.מ.)
מרכז המידע למודיעין וטרור

ג'נין - "בירת המתאבדים"

המסר המרכזי

ג'נין, ובפרט במחנה הפליטים שבפאתיה, הייתה קיימת ערב מבצע "חומת מגן" תשתית רחבה של ארגוני הטרור השונים, ששיתפו פעולה ביניהם ב"ייצוא" פיגועי הרג והתאבדות לישראל. ביטוי לכך ניתן למצוא במסמך פנימי של "פת"ח" בו נכתב:-

"[מחנה הפליטים ג'נין] מתאפיין בנוכחות יוצאת דופן של בחורים לוחמים ויוזמים [למען] הפעילות הלאומית. שום דבר לא ינצח אותם, ודבר אינו מדאיג אותם. לכן הם נכונים להקרבה בכל האמצעים. ועל כן, אין זה מוזר, כי ג'נין [מכונה] בירת המתאבדים" [עאצמת אל-אסתשהאדיין, במקור]

(מתוך דו"ח של תנועת ה-"פת"ח)
במחנה הפליטים ג'נין המופנה למרואן ברע'ותי, 95.9.2001)

ג'נין, "בירת המתאבדים" "ייצאה" במהלך האירועים האלימים 28 פיגועי התאבדות (רובם יצאו לפועל ומקצתם סוכלו) ועוד פיגועים רבים נוספים. פעולות הטרור הללו, שבוצעו ע"י "הג'האד האסלאמי" "פת"ח" ו-"חמא"ס", גרמו לעשרות רבים של הרוגים ולמאות פצועים בקרב אזרחי ישראל.

"תעשיית" "בירת המתאבדים"

מעבדת חבלה שנתגלתה במחנה הפליטים בג'נין לייצור מטעני חנ"מ לא תקני. בצילום נראים מטעני צינור, חומרים כימיים לייצור המטענים וכדוריות להגברת עוצמת הפגיעה.

ג'נין - "בירת המתאבדים"

איפיונים כלליים של תשתית הטרור בג'נין

1. העיר ג'נין, מחנה הפליטים שבה, וסביבתה הכפרית הינם אזור בעל **היסטוריה ארוכה** של אלימות וטרור. אזור זה כבר הוציא מקרביו בעבר חוליות טרור רצחניות (חוליות "הפנתר השחור" של "פת"ח" ב"אנתפאצה" הראשונה). **במחנה הפליטים ג'נין** מתגוררים כ-14,000 פליטים שמוצאם בעיקר מקרב ערביי הגליל שנמלטו ב-1948. בקרב תשתית אנושית זאת מצאו ארגוני הטרור למיניהם והנהגת "הג'האד האסלאמי" בדמשק מאתר כוח אדם של צעירים בעלי מוטיבציה גבוהה לפיגועי טרור.

מחנה הפליטים ג'נין

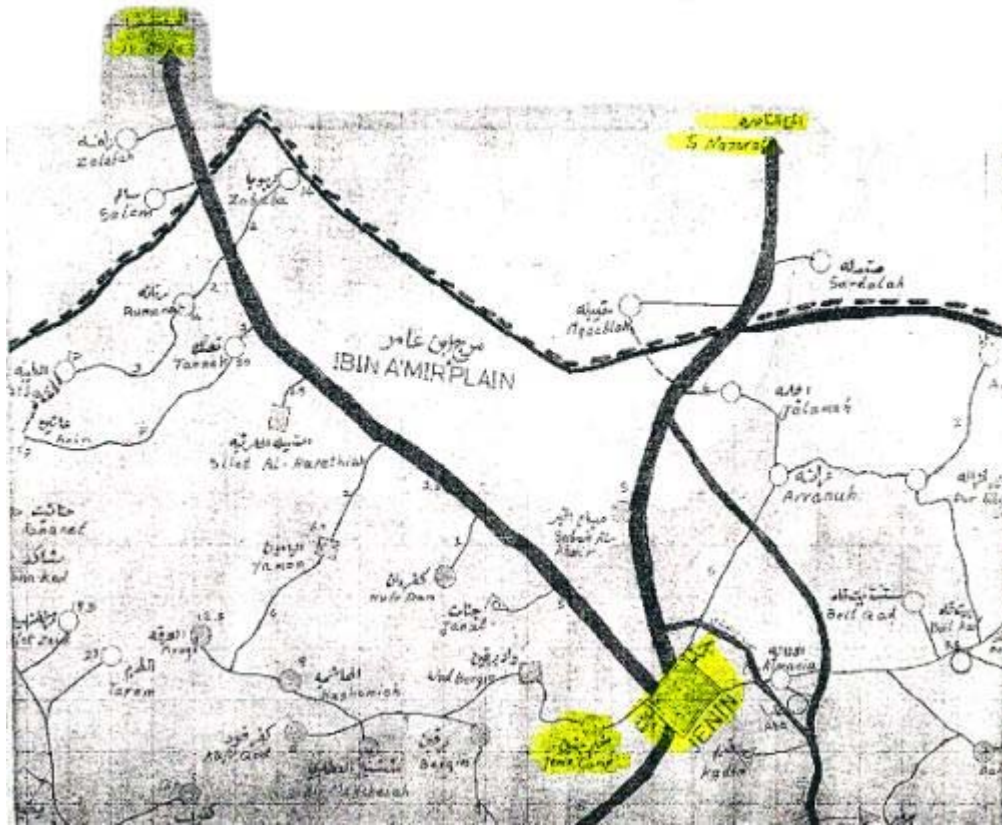
2. ערב מבצע "חומת מגן" התרכזו בג'נין ובעיקר במחנה הפליטים שלה תשתיות טרור של הארגונים השונים. להלן אפיונים כלליים לתשתיות של שלושת הארגונים המובילים בפיגועי הטרור:-

א. **"חמא"ס"**. בג'נין ובסביבתה הכפרית פעלה התארגנות של תנועת ה-"חמא"ס", אשר הייתה אחראית לביצוע מספר פיגועי התאבדות קטלניים בשטח ישראל (האחרון בהם הפיגוע בחיפה, 31 מרס 2002, 15 הרוגים). ההתארגנות בג'נין פעלה בזיקה לגורמים מבצעיים רבים ומגוונים בתנועה ובקשר עם ההנהגה שבחוץ. תשתית זאת נפגעה קשות בעקבות פעילות כוחותינו בטובאס (5 אפריל), בה נהרגו 6 פעילי "חמא"ס" מבצעיים בולטים, בתוכם **קייס עדואן** (ראש תשתית ה-"חמא"ס" בג'נין, שאכונן פיגועי התאבדות בישראל בהם נהרגו עשרות ישראלים) ו**סא'ד עואד** (ראש פרויקט רקטות "קסאם 2" בשומרון, שמותו מהווה פגיעה בתשתית ייצור הרקטות בשומרון). בו בזמן, פעילים בכירים אחרים, כגון **נצר ג'ראר** (מעורב ב"גלגול" פיגועי ראוה בישראל וב"שטחים"), ו**ג'מאל אבו אל-הג'א** (ראש ה-"חמא"ס" בג'נין, מאכונן פעולות טרור ומעורב בהעברת כספים למימונם), לא נפגעו והם עדיין פעילים בשטח.

ב. **"הג'האד האסלאמי"**. תשתית "הג'האד האסלאמי" בג'נין הייתה עד לפעולת צה"ל **החזקה ביותר ב"שטחים"** לא מעט בזכות **מימון מסיבי** לפעילותה שקיבלה מהנהגת הארגון בסוריה (כפי שעולה מ"מסמכי שלל"). תשתית הארגון ספגה פגיעה קשה עם מותו של ראש התשתית הצבאית בג'נין **מחמוד טואלבה** (מעורב בביצוע פיגועים, לרבות בשטח ישראל) ומעצרו של פעילים צבאיים בכירים. בין הבכירים העצורים בולטים **עלי צפורי** (מעורב באכונות מספר רב של פיגועים, לרבות פיגועי התאבדות בשטח ישראל) ו**ת'אבת מרדאוי** (אחראי לאכונות מספר רב של פיגועים, בהם פיגועי התאבדות בשטח ישראל).

ג. **"פת"ח/גדודי אל אקצא/תנזים"**: התארגנות ה-"פת"ח" בג'נין (על כל כינויה) שימשה מוקד טרור מרכזי. פעילי התנועה המקומיים, ש-עפי" "מסמכי השלל" עמדו בקשר הדוק עם **מראן ברע'ותי**, ביצעו פיגועי ירי ומטען רבים ב"שטחים" ובתחומי ישראל, נגד צה"ל ונגד אזרחים, האחרון בפיגועים אלו היה פיגוע ההתאבדות בבית הקפה בתל אביב (30 מרס, אזרחי ישראלי הרוג ו-45 פצועים). בקרב בכירי "פת"ח" בלטו **ג'מאל חויל** (אחראי על אכונות פיגועי טרור רצחניים, נעצר ע"י כוחותינו) ו**עטא' אבו רמילה** (פעיל "פת"ח" וביטחון מסכל בג'נין).

3. ביטויים להיקף ולעוצמת תשתיות הטרור שהיו במחנה הפליטים של ג'נין, בג'נין ובסביבתה הכפרית (קבטיה, טובאס, למשל), ניתן למצוא במבצע "חומת מגן": **הלחימה העזה** שהתנהלה במחנה הפליטים אשר גבתה מחיר יקר מכוחותינו, הכמויות הגדולות של אמצעי הלחימה ומעבדות החבלה שנתפסו (ראה נספח) ומספרם הרב של פעילי הטרור הבכירים והזוטרים, שנעצרו או שמצאו מותם - כל אלו מעידים על "עומקה" של תשתית הטרור באזור ג'נין.

קטע מתוך תרשים של אזור ג'נין (חומר שלל)

4. במהלך הלחימה פעלו במחנה הפליטים ג'נין **חמושים רבים מאוד**, מאורגנים בחוליות קטנות, מתוך מבנים אזרחיים. **בניגוד** לערים אחרות נשאר בכירי "הג'האד האסלאמי" במקום על מנת להילחם בעקשנות מול צה"ל. ההנחיות שקיבלו היו ברורות: אין להיכנע ויש להקיז עד כמה שניתן את דמם של חיילי צה"ל בניגוד לטענות הפלסטינים על טבח שביצעו לכאורה חיילי צה"ל במחנה, במהלכו נהרגו לכאורה 500-600 אזרחים תמימים, הרי שבפועל עפ"י דיווחי כוחותינו (נכון ל-16 באפריל) נמצאו במחנה הפליטים 46 גופות מהם 44 גופות מזויינים/לוחמים ורק שתי גופות אזרחים.

5. **ראוי להדגיש, כי פעילי הטרור שהפכו את מחנה הפליטים ל"מבצרם" עשו שימוש ציני באוכלוסיה האזרחית המוקמת:-**

א. הם **פעלו מתוך בתים מאוכלסים** מתוך הבנה, כי הדבר יעקר את תגובת צה"ל ומתוך תקווה סמויה שפגיעות קשות באזרחים יובילו לנזק תדמיתי וללחץ מדיני בינלאומי על ישראל (על פי דיווח עיתונאי שהו במחנה הפליטים בג'נין 1,500 אזרחים במהלך הלחימה ולא התפנו).

ב. הם **הפעילו מטעני חבלה שפיצוצם הביא להרס בתים ורכוש אזרחיים. ת'אבת מרדאוי**, מבכירי "הג'האד האסלאמי" בג'נין, הודה בחקירתו, כי במהלך הקרב עם חיילי צה"ל במחנה הפליטים ג'נין עשה שימוש **בפיצוץ בלוני גז** ובכך גרם להרס בתים בהם התגוררו אזרחים.

מאפייני תשתית הטרור בג'נין ובמחנה הפליטים שלה עפ"י מסמכי שלל

6. מסמכי השלל חושפים את היקפם הנרחב של תשתיות הטרור של הארגונים השונים ואת פיגועי הטרור שמקורם באזור ג'נין, ובעיקר ממחנה הפליטים ג'נין. אפיונים מרכזיים לתשתית טרור זו כעולה ממסמכי שלל שנבדקו עד כה:-

- א. "עומקה" של תשתית הטרור האנושית המצוייה בג'נין. ב-דו"ח של "פת"ח" ממחנה הפליטים ג'נין, המופנה למרואן ברע'וטי, נכתב, כי מבין כל המחוזות, מחוז ג'נין "משופע בלוחמים באיכות ובכמות אדירה", "המשתייכים לתנועת "פת"ח" ולשאר הארגונים הלאומיים והאסלאמיים. ב-דו"ח נאמר, כי ישראל מכנה את המקום "קן צרעות" וכינוי זה אכן נכון באשר בג'נין מצויים צעירים רבים המוכנים להקריב עצמם, ולפיכך מכונה ג'נין "בירת המתאבדים" [ואכן ידוע, כי פיגועי התאבדות והרג רבים שגרמו לעשרות רבות של הרוגים ולמאות פצועים "יוצאו" לישראל ע"י תשתית הטרור בג'נין. פרוט ראה נספחים ב' ו-ג].
- ב. אזכור פיגועים, כולל פיגועי התאבדות והרג, שאוּכּוּנוּ ובוצעו ע"י תשתית הטרור בג'נין במטרה להתיש את ישראל. במסמכי השלל מוזכרים פיגועים נגד חיילים ואזרחים שמקורם בג'נין ושמות ארגונים ואישים שתיכּוּנוּ אותם. דוגמאות לכך:-
1. ת'אבת עזמי מרדאוי, בכיר בזרוע הצבאית של "הג'האד האסלאמי", עליו נכתב, כי "השתתף בהכנת כמה פעולות התאבדות". [מרדאוי עצור כיום בידנו. הוא אחראי למספר רב של פיגועים, ביניהם פעולות התאבדות בשטח ישראל כדוגמת פיגוע ההתאבדות בבנימינה (16.7.2001) ופיצוץ האוטובוס בואדי ערה (20.3.2002)].
 2. עלי סלימאן אל-צפורי, בכיר בזרוע הצבאית של "הג'האד האסלאמי", עליו נכתב, כי הוא "בעל תפקיד בולט בתחום הכנת חגורות נפץ ומטענים" [אל-צפורי עצור בידנו. הוא אחראי, בין השאר, לפיגועי ההתאבדות בבנימינה (16.7.2001) ובחדרה (28.10.2001)].
 3. מוחמד צאלח סלים יאסין, בכיר בזרוע הצבאית ב"הג'האד האסלאמי", עליו נכתב, כי "השתתף בהכנת כמה פעולות התאבדות" [יאסין נהרג ע"י צה"ל ב-3.7.2002. הוא אכן היה מעורב בפיגועי הרג בשטח ישראל].
 4. וואל אחמד ג'לאמנה מ"הג'האד האסלאמי" [מוכר כמי שהסיע את חברו לפיגוע התאבדות ב"כיכר פאריס" בחיפה (26.2.2002) והצליח להימלט למחנה פליטים ג'נין]. עפ"י מסמך שלל הוא וחברו יצאו ממחנה הפליטים בג'נין. עפ"י המסמך ג'לאמנה הצליח להימלט לג'נין (לאחר שהפיגוע בחיפה סוכל וחברו נעצר).
 5. במסמך שלל מוזכרת "הריגת מתנחל" ופציעת 20 אחרים במהלך פעילות "גדודי חלל אל אקצא" שמקורה בג'נין.
 6. במסמך שלל נזכר ביצוע "פעולת אם אל-פאחם" ב"עומק ישראל" שבוצעה ע"י "גדודי חללי אל אקצא" [הכוונה לירי שבוצע ב-28 באפריל 2001 לעבר רכב באם אל-פאחם. בפיגוע נהרג ישראלי וישראלית נוספת נפצעה].
 7. באחד ממסמכי השלל מוזכרת פעולת ההתאבדות בעפולה בה היו מעורבים פעילי מנגנוני המודיעין בג'נין בתאום עם "הג'האד האסלאמי" [הכוונה לפיגוע ההרג בעפולה מה- 27.11.01 שבוצע ע"י "הג'האד האסלאמי" ו"גדודי חללי אל אקצא"].
- ג. הימצאותה של תשתית הטרור חזקה שבנו "הג'האד האסלאמי" וה-"חמא"ס", הנשענת, בין השאר, על עשיית שימוש אינטנסיבי במנוף הכספי. מהמסמכים עולה, כי הכספים הרבים הזורמים לג'נין מדמשק (ראה להלן) מאפשרים ל"הג'האד האסלאמי" ול-"חמא"ס" לגייס לשירותיהם צעירים בעלי מוטיבציה, להעניק להם שכר חודשי ולפתור את בעיותיהם הכספיות (תוך הצבת אתגר ל-"פת"ח", שברשותו לא מצויים משאבים כספיים כה רבים ושנשיו, כך דווח באחד המסמכים, מקבלים תמיכה כספית מ"הג'האד האסלאמי"). עוצמת המנוף הכספי איפשרה לארגונים הללו, בין השאר, לחדור לשורות מנגנוני המודיעין הפלסטיניים, לשחד מפקדים בכירים מהמנגנונים באזור ג'נין,

ולהסתייע בהם בפעילות המבצעית ובהתגוננות נגד מהלכים צפויים של "הרשות הפלסטינית".

ד. הימצאותה של תשתית טרור של "פת"ח ו"גדודי אלאקצא"/"תנזים" העומדת בקשר עם מרואן ברע'ותי, מקבלת ממנו כספים ותקציבים, והמקיימת תחרות עם "הג'האד האסלאמי" וה-"חמא"ס". במסמך השלל נכתב, כי "מחנה הפליטים" ג'נין נחשב למבצר 'פת"ח' במחוז [ג'נין] וכי "גדודי חללי אל-אקצא", הנמצאים במחנה הפליטים [הם] שביסו את הנוכחות ואת יכולות הפעולה של 'פת"ח". עפ"י אחד ממסמכי השלל ממאי 2001 מצויים במחוז ג'נין 63 לוחמים ב"גדודי אל-אקצא" המחולקים לארבע יחידות צבאיות (ניתן להניח, כי מאז גדל מספרם). פעילותם, כך נכתב, "מתמקדת בהתשת האויב הישראלי" ובהגנה על מחנה הפליטים (בשיתוף פעולה עם גורמים אחרים). האילוץ העיקרי שבלם התפתחותם (לפחות במחצית של 2001) היה האילוץ הכספי ואנשי ה-"פת"ח" במקום ציפו ממרואן ברע'ותי לסייע להם להתגבר עליו.

ה. שיתוף פעולה מבצעי חוצה ארגונים שמצא ביטוייו בפעילות טרוריסטית בישראל ובהתארגנות משותפת להגנה על ג'נין. לשיתוף פעולה זה כמה ביטויים במסמכי השלל:-

1. קיומן של מסגרות משותפות לכל ארגוני הטרור. במסמכים מוזכרים הכוח המשולב שכנראה פועל במסגרת תוכנית הגנה על ג'נין ואשר אנשיו משתייכים לכל הארגונים הפועלים במקום (ייתכן והיחידות הפועלות במסגרת זאת מכונות "יחידות משמר"). במסמך אחר מוזכר חדר מבצעים משותף הפועל בג'נין.

2. קיומו של שיתוף פעולה מבצעי בין-ארגוני בביצוע פיגועי טרור בישראל. באחד המסמכים מצוין, כי מפקד "גדודי חללי אל אקצא" באזור ג'נין הוא זה שגייס את אחד הטרוריסטים שהשתתפו בפעולת ההתאבדות בעפולה (הפעולה ב- 27.11.01 בה נגרמו 2 הרוגים וכ-50 פצועים). ואכן על פיגוע זה נטלו אחריות במשותף "הג'האד האסלאמי" ו"גדודי חללי אל אקצא". מוכרים גם מקרים נוספים של שיתוף פעולה בין-ארגוני ("פת"ח" ו"הג'האד האסלאמי") בביצוע פיגועי טרור בישראל שמקורם באזור ג'נין (ראה נספח)

3. שיתוף פעולה בתחומים נוספים בין ה-"פת"ח" ומנגנוני המודיעין המקומיים לבין "הג'האד האסלאמי" וה-"חמא"ס". הדבר מצא ביטוי לא רק בפעולות טרור משותפות אלא גם בהתרעות על פעולות צפויות מיד הרשות שהועברו ל"ג'האד האסלאמי" ע"י סגן ראש מנהלת הביטחון המסכל בג'נין; בדיווח מקדים מצידו על מעצרים צפויים ושמות מבוקשים ע"י "הרשות"; ברכש אמצעי לחימה ע"י קציני הביטחון המסכל עבור "הג'האד האסלאמי" וה-"חמא"ס" באזור ג'נין. באחד ממסמכי השלל מצוין, כי סגן ראש מנהלת הביטחון המסכל סיפק ל-"חמא"ס" ל"ג'האד האסלאמי" נשק שמקורו "במחסן הנשק בצפון פלסטין שתכולתו נגנבה" [הכוונה לכלי נשק שנגנבו מקיבוץ מנרה, חלקם, עפ"י דיווח עיתונאי נמצאו ע"י צה"ל בג'נין].

ו. אכונת תשתית הטרור של "הג'האד האסלאמי" באזור ג'נין ע"י מפקדת האירגון בדמשק. במסגרת זאת נמסר באחד ממסמכי השלל, כי ד"ר רמז'אן שלח, מזכיר הארגון, מעביר סכומי כסף גדולים לפעילי ארגונו בג'נין הן כתמיכה במשפחות חללים ועצורים והן כתשלומים עבור הוצאות פעולות התאבדות והרג. עפ"י מסמך זה הועבר על ידו סכום כסף גדול עבור פעולת ההתאבדות וההרג בעפולה (27 נובמבר, 2001), אשר "שארית ההוצאות" שלה היה סכום של \$31,000. כמו כן מוזכר סיוע לתמיכה במשפחות חללים ועצורים בסך \$127,000 (סכומי כסף אלו היוו מקור לשחיתות ולמריבות פנימיות בקרב חברי "הג'האד האסלאמי" בג'נין).

ז.

אחד ממסמכי השלל מצביע על קיום קשרים בין בכירים בתשתית הטרור בג'נין לבין ערבים מישראל, מן הסתם תוך ניצול העובדה שמוצאם של הפליטים המתגוררים באזור הוא מהגליל. במסמך מצוין, כי בסאם ראע'ב אל-סעדי,

מבכירי "הג'האד האסלאמי" בג'נין, העוסק בהעברת כספים, מקיים "קשרים נרחבים עם אנשים בתוך [תחומי] הקו הירוק"
[בסאם סעדי מוכר כפעיל מבצעי בכיר של "הג'האד האסלאמי" בג'נין. אחראי לביצוע כמה פיגועי תופת
בשטח ישראל כדוגמת חדרה (25.5.01) ונתניה (30.1.01)].

[חזרה למעלה](#)

[דף הבית](#)

[לנספחים](#)

□